

Yatırım Kararları ve Kârlılık Yöntemi

Yatırım Kararları

Finansal yönetimin temel iki rolü bulunmaktadır. Bunlardan ilki doğru kaynak yapısını sağlayarak işletmenin kullandığı kaynakların en uygun maliyetli olmasını sağlamaktır. Diğeri ise işletmenin varlıklarına yani yatırımlarına karar verilmesini sağlamaktır. Varlıkların ve kaynakların doğru seçilmesi işletmenin uzun vadeli başarısını sağlayacaktır.

Bir işletmenin bilançosu işletmenin varlıklarından ve kaynaklarından oluşmaktadır. Bu açıdan bakılınca daha önce yalnızca işletmeye kaynak bulmakla görevli finansman yönetimi günümüzde bilançonun diğeri tarafla da ilgilenmektedir diyebiliriz.

Bunun temel nedeni kaynakların varlıkların doğru eşleştirilmesi gerekliliğidir. Kaynakların maliyeti dışında vadesinin de göz önüne alınması gerekmektedir. Yapılan yatırımlardan elde edilecek nakit akışının kaynakların beklediği nakit akışıyla örtüşmesi işletmenin işleyişini doğrudan etkileyecektir.

Bir işletmenin yalnızca kârlı olması yetmemektedir. İşletmenin kaynak aramakta yaşayacağı zorluklar en temel düzeyde likidite riski doğurmaktadır. Likidite riski ödemelerin yapılmasını sağlayan nakit akışının aksaması ve sonucunda işletmenin temerrüte düşmesi olasılığıdır.

İşletmenin temerrüte düşmesi kaynak bulma olasılığını azaltarak gelecekteki faaliyetlerini finanse edememesine sebep olur.

Finansman yönetimi yatırımları değerlendirirken yatırımın beklediği ve yatırımdan elde edilecek nakit akışlarını göz önüne alır. Genelde yatırım döneminde yatırıma yoğun bir nakit çıkışı gerçekleşir. Daha sonra ise yatırımdan işletmeye nakit girişi olur. Yatırım döneminin ne kadar süreceği yatırımın büyüklüğüne ve yapısına bağlıdır. Örneğin bir fabrikanın inşası ve donatısı bir kaç fazla seneyi bulabilir. Bir hizmet işletmesinin kurulması ise birkaç ayda tamamlanabilmektedir. Finansman yönetimi genelde kurulumun tamamlandığı anı sıfır noktası olarak alır. İşletme kurulduktan sonra çalışarak gelir elde eder ve giderlerini karşılayarak nakit üretmeye başlar. Nakit girişlerini ise nakit üretilen dönemlerin sonunda hesaplayarak yatırımı değerlendirir.

Yatırımları değerlendirmenin yöntemleri kârlılık, geri ödeme süresi, net bugünkü değer ve iç kârlılık oranı olarak listelenebilir. Bu yöntemlerin amaca göre düzenlenmiş türevleri de bulunmaktadır. Örnek olarak geri ödeme süresinin paranın zaman değerine göre düzeltilerek hesaplanması verilebilir.

Kârlılık Yöntemi

İşletmenin sürekliliği kavramı göz önüne alınarak hesaplanan kâr göz önüne alınarak hesaplanan kârın yapılan yatırımla kıyaslanması olarak tanımlanmaktadır. İşletmenin sürekliliği kavramı göz önüne alındığında işletmenin yapması gereken yenileme yatırımlarının varlığı önem kazanmaktadır. Muhasebenin kavramlarından birisi olan işletmenin sürekliliği kavramı yatırım harcamalarının varlık olarak ve kaybedilen ekonomik değerlerin amortisman gideri olarak kaydını gerektirir. Muhasebe kârı bu nedenle amortisman gideri düşüldükten sonra hesaplanmaktadır.

Finansal yönetim işletmenin sürekliliğini sağlayacağını kabul ettiği muhasebe kârını kârlılık yönteminde kullanmaktadır. Kârlılık yöntemi formülü şu şekilde verilebilir:

$$Kârlılık = k$$

$$Yatırım = Y$$

$$Dönem (Muhasebe) kârı = K$$

$$k = \frac{K}{Y}$$

Yukarıda verilen formül sürekli taksit formülünün aynısıdır. Bunun nedeni kârın bu şekilde süreceğine yönelik beklentidir. Bu nedenle göz önüne alınacak kârın doğru tahmin edilmesi doğru karar verilebilmesi için vazgeçilmezdir. Ekonomik değişkenlerin doğru tahmin yapabilmeyi zorlaştırdığı ve bazı projeler için ise bunun mümkün olmadığı doğrudur. Tahmin aşamasında olasılıkların göz önüne alındığı ağırlıklı ortalama genellikle en sağlıklı sonucu vermektedir. Bu da etkenlerin iyi değerlendirildiği eğitilmiş tahmini gerektirmektedir.

Kârlılık yöntemi sonucu bulunan kârlılık irdelenirken ya rakip projeler ya da işletmenin beklediği kârlılık oranı veya her ikisi birden kıstas olarak belirlenir. Eğer işletme seçenekleri arasında birisine yatırım yapmaya karar vermişse en yüksek kârlılığa sahip projeye yatırım yapacaktır. Eğer işletme projenin beklenen getiriye sağladığından emin olmak istiyorsa beklenen getiriye proje kârlılık oranıyla kıyaslayacaktır. Kıyaslama sonucunda proje kârlılığı beklenen getiriye eşit veya ondan büyükse yatırım kararı olacaktır.

İşletmeler kurulurken tavsiye edilen en yüksek kârlılığa sahip tek projeye yatırım yapılmasıdır. Büyüyen işletmelerde beklenen kârlılık oranını sağlayan en kârlı projeye yatırım yapılması beklenir. Büyük işletmelerde ise beklenen kârlılık oranını sağlayan projelere yatırım yapılması beklenebilir.

Örnekler

Örnek 1

Tunç İşletmesi %20 kârlılığa sahip projelere yatırım yapmaktadır. Turizm acenteliği için yaptığı yapılabirlik çalışmasında gereken yatırım tutarının 80.000 TL ve senelik ortalama kârın ise 12.000 TL olduğunu öğrenmiştir. Tunç İşletmesi bu projeye yatırım yapmalı mıdır?

Çözüm

$$K = 12.000 \text{ TL}$$

$$Y = 80.000 \text{ TL}$$

$$k = ?$$

$$k = \frac{K}{Y}$$

$$k = \frac{12.000}{80.000} = \%15$$

Turizm acenteliği %15 kârlılığa sahip olduğu ve beklenen kârlılığı sağlamadığı için yatırım yapılmamalıdır.

Örnek 2

Bordo İşletmesi yeni bir projeye yatırım yapmak istemektedir. Değerlendirdiği üç projenin yatırım tutarları ve beklenen kârı aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Yalnızca bir projeye yatırım yapacak olan Bordo İşletmesi hangi projeye yatırım yapmalıdır?

PROJE	YATIRIM TUTARI	BEKLENEN KAR
A	100.000	10.000
B	50.000	6.000
C	200.000	15.000

Çözüm

$$k_A = \frac{10.000}{100.000} = \%10$$

$$k_B = \frac{6.000}{50.000} = \%12$$

$$k_C = \frac{15.000}{200.000} = \%7,5$$

En yüksek kârlılığa B projesi sahip olduğu için o proje yatırım için seçilmelidir.

Örnek 3

Turna İşletmesi 250.000 liralık yatırım bütçesine sahiptir. Turna İşletmesi %13 kârlılık beklentisine sahipse aşağıdaki projelerden hangisine/hangilerine yatırım yapabilir?

PROJE	YATIRIM TUTARI	BEKLENEN KAR
X	80.000	10.000
Y	120.000	20.000
Z	180.000	23.000

Çözüm

$$k_X = \frac{10.000}{80.000} = \%12,5$$

$$k_Y = \frac{20.000}{120.000} = \%16,67$$

$$k_Z = \frac{23.000}{180.000} = \%12,78$$

Yalnızca Y projesi beklenen kârlılığı vermektedir. Yatırım bütçesinin de karşılayabildiği bir proje olduğu için Y projesine yatırım yapılmalıdır.

Son

Geri Bildirim İçin:

udemir@ankara.edu.tr

<http://ugurdemir.info>

